

Social- og boligminister Sophie Hæstorp Andersens talepapir

Anledning	Samråd AT om international adoption
Dato / tid	27. marts 2025 kl. 14.15
Sted	Folketingets Socialudvalg
Talens varighed	Ca. 9 minutter

Samrådsspørgsmål AT er stillet efter ønske fra Victoria Velasquez (EL) og Katrine Daugaard (LA).

Samrådsspørgsmål AT: "Mener ministeren, at Danmark kan leve op til internationale konventioner, hvis regeringen ikke ønsker en juridisk undersøgelse af adoptionsområdet? Samrådsspørgsmålet stilles som opfølgning på ministerens besvarelse af samrådsspørgsmål AI om Danmarks Radios podcastserie 'Falske minder' ift. danske myndigheders og adoptionsbureauers kendskab, ansvar og rolle i internationale adoptionssager, som blev afholdt i Socialudvalget den 20. februar 2025. Vurderer ministeren desuden, at det er forvaltningsmæssigt forsvarligt, når Ankestyrelsen – ifølge spørgernes kendskab – i flere tilfælde sender enslydende standard svar med henvisning til rapporten »Adoptionsformidlingen fra Sydkorea til Danmark i 1970'erne og 1980'erne«, Ankestyrelsen januar 2024, til de adopterede, der har mistanke om, at der kan være uregelmæssigheder eller ulovlige forhold i deres adoption? Spørgsmålet er med henvisning til SOU alm. del - spørgsmål 446. Ankestyrelsen beskriver selv på deres hjemmeside, at adopterede kan rette henvendelse ift. at få indblik i deres egen adoptionssag og viden om, hvorvidt den ser ud til at være behandlet i overensstemmelse med regler og praksis på formidlingstidspunktet. "

Det talte ord gælder

[Indledning]

Tak for spørgsmålet.

Jeg vil gerne starte med at besvare den første del, der omhandler Danmarks forpligtelser efter internationale konventioner. Og derefter gå videre til de øvrige spørgsmål.

Der er jo en række internationale konventioner, som kan komme i spil i sager om international adoption. I forhold til spørgsmålet om statens undersøgelsespligt ved mulige krænkelse af menneskerettighederne, der vil jeg gerne tage fat i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og konventionens artikel 13.

[EMRK artikel 13]

Den artikel omhandler adgangen til det, man kalder "effektive retsmidler" og fastslår, at er man krænket efter konventionen, så skal man have adgang til "*effektiv oprejsning for en national myndighed, uanset krænkelsen er*

begået af personer, der handler på embeds vegne”.

Og det lyder jo alt sammen godt. Men hvad betyder det egentligt, når vi lægger juristeriet lidt på hylden og dykker ned i borgernes rettigheder og statens forpligtelser efter artikel 13. Og det vil jeg gerne svare på.

Og lad os starte med rettighederne.

Hvis en borger mener at have fået krænket sine rettigheder, skal borgeren have adgang til få prøvet sagen ved en uafhængig klageinstans – allerhelst en domstol.

Konventionen stiller ikke krav om, at staten indfører en bestemt type klageinstans, men der stilles dog følgende fire krav:

- **For det første** skal klageinstansen være uafhængig og upartisk i en sådan grad, at de myndigheder, sagen drejer sig om, ikke kan påvirke afgørelsen af sagen.

- **For det andet** skal klageinstansen have kompetence til at behandle selve spørgsmålet om, hvorfor der er sket en krænkelse af borgerens rettigheder.
- **For det tredje** skal en afgørelse fra klageinstansen kunne sætte en stopper for en krænkelse og forhindre nye krænkelse fra statens side.
- **Og for det fjerde** skal klageinstansen kunne sikre borgeren passende opretning for krænkelse, for eksempel i form af økonomisk kompensation.

[Danmarks efterlevelse af EMRK artikel 13]

Med udgangspunkt i disse krav vil jeg nu vende blikket mod Danmark og se på, hvordan artikel 13 efterleves i sager om international adoption.

Adgangen til at få prøvet sin sag ved domstolene de udgør fundamentet i

beskyttelsen af borgernes rettigheder efter artikel 13.

Og det opfylder vi i dansk ret ved, at der efter grundloven er adgangen til domstolsprøvelse.

Bestemmelsen sikrer domstolene adgang til kontrol med den offentlige forvaltning og dermed til at tage stilling til, om der er sket et lovbrud, herunder i sager om international adoption.

[Statens undersøgelsespligt efter EMRK artikel 13]

Spørgsmålet er så, om staten er forpligtet til at undersøge sager om mulige krænkelse allerede forud for domstolenes behandling af en sag.

Konventionen indeholder ikke en sådan pligt.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, har dog via sin praksis i sager om tortur efter konventionens artikel 3 fremhævet en pligt for

staten til at lave en grundig og effektiv undersøgelse af tortursager.

Og samtidig har Europarådets øverste politiske organ – ministerkomitéen – i retningslinjer fra 2011 fremhævet statens forpligtelse til at udføre effektive undersøgelser i sager om alvorlige menneskerettighedskrænkelser.

Som eksempler på alvorlige menneskerettighedskrænkelser nævnes sager om retten til livet, tortur, slaveri og tvangsarbejde samt frihedsberøvelse.

I forhold til artikel 8 om retten til privat- og familieliv pegede ministerkomiteen på, at man skulle se på om arten og grovheden af den påståede krænkelse efter Domstolens praksis vil kræve en undersøgelse.

Det er ikke alle sager om krænkelse efter artikel 8, der har en sådan karakter, at staten skal gennemføre en undersøgelse.

Om det er tilfældet for internationale adoptionssager, hvor der er mistanke om ulovlige forhold, er endnu ikke afklaret i praksis fra Domstolen.

Så derfor kan det ikke slås fast, at Danmark er forpligtet til at iværksætte en undersøgelse af internationale adoptionssager.

I sidste ende vil det være op til både de danske domstole og den Europæiske Menneskerettighedsdomstol at vurdere, om Danmark lever op til de internationale konventioner.

[Ankestyrelsens undersøgelser]

Det betyder dog ikke, at internationale adoptionssager, hvor der er mistanke om ulovlige forhold, ikke bliver eller skal undersøges nærmere.

Ankestyrelsen har som tilsynsmyndighed udarbejdet en række undersøgelser af forholdene omkring adoptioner fra blandt andet Indien, Etiopien, Chile, Colombia,

Bangladesh, Indonesien og Sri Lanka samt Sydkorea.

Med en uvildig historisk afdækning af den internationale adoptionsformidling til Danmark i perioden fra 1964 til 2016 tages næste skridt i undersøgelsen af adoptionsområdet.

Parallelt med dette arbejde forsætter Ankestyrelsen med at yde bistand til adopterede i sager, hvor der er mistanke om uregelmæssigheder eller ulovlige forhold. Heri ligger, at Ankestyrelsen på baggrund af en anmodning fra den adopterede gennemgår de tilgængelige dokumenter i den enkeltes sag.

Formålet med denne gennemgang er at give den adopterede indblik i, om den enkeltes sag ser ud til at være behandlet i overensstemmelse med afgiverlandets regler og praksis på adoptionstidspunktet.

Det er et vigtigt stykke arbejde, der bidrager til at understøtte den adopteredes ret til indsigt i egen sag og ret til at kende sin historie.

[Om standardsvar fra Ankestyrelsen er forvaltningsmæssigt forsvarligt]

Og nu til spørgsmålet om standardsvar fra Ankestyrelsen er forvaltningsmæssigt forsvarligt. Netop denne del af Ankestyrelsens undersøgelsesarbejde leder mig hen til den anden del af spørgsmålet for dette samråd.

Den del, der går på, om jeg vurderer, ”at det er forvaltningsmæssigt forsvarligt, når Ankestyrelsen – ifølge spørgernes kendskab – i flere tilfælde sender enslydende standardsvar” til adopterede fra Sydkorea, der har anmodet Ankestyrelsen om bistand i deres sager.

Som svar på denne del vil jeg henvise til mit svar af 25. marts 2025 på Socialudvalget alm. del spm. 446, som spørgeren jo også henviser til, og Ankestyrelsens bidrag.

Jeg henholder mig fortsat til Ankestyrelsens oplysninger i bidraget, herunder om at ”vurderingerne af flere forskellige

adoptionssager fra Sydkorea vil være foretaget med udgangspunkt i den samme baggrundsviden om regler og procedurer. Derfor vil svarene til de enkelte adopterede i en vis udstrækning indeholde enslydende beskrivelser af den juridiske, sociale og kulturelle kontekst, som den konkrete adoption blev gennemført i.”

Ud af de i alt ca. 23.000 adoptioner til Danmark siden 1960'erne, herunder 8.782 adopterede fra Sydkorea, må det forventes, at nogle sager vil være bedre oplyste end andre. Det har jo alt andet lige betydning for den beskrivelse af sagen, der kan gengives.

Samtidig må det forventes, at sager fra samme afgiverland vil omfatte enslydende oplysninger af generel karakter om for eksempel de dagældende juridiske regler i afgiverlandet på adoptionsområdet.

På trods af oplysningernes generelle karakter vil jeg tillade mig at tro, at disse oplysninger stadig vil betyde noget for mange adopterede,

da oplysningerne forhåbentligt bidrager til forståelsen af den enkeltes konkrete sag.

[Afslutning]

Afslutningsvis vil jeg blot takke for muligheden for at sætte fokus på denne del af arbejdet med undersøgelser på adoptionsområdet.

Jeg er enig i, at de oplysninger som vi løbende får frem er alvorlige og bekymrende. Som jeg også sagde under det tidligere samråd omkring Libanon, så er det noget, som vi er optaget af. Og det er derfor vi også ønsker at komme i gang med undersøgelsen af samtlige lande, og jeg håber på, at vi kan blive enige om det i den kommende tid.

Ligesom at vi også kan blive enige at udmønte midlerne til en styrket indsats for PAS. Altså den service og den mulighed, der er for at få indgigt i egen sag og indsigt i, hvad det er for nogle papirer der måtte ligge deri.

